

zásluha editora. I když je zřejmý editorův komunikativní záměr, přesto lze litovat, že více statí v Měšťanově "festschriftu", který nese název *Das slawische Phänomen*, nebylo napsáno ve slovanských jazycích.

Ivo Pospíšil

Gjurčinov M.: Nova makedonska kniževnost. Skopje 1995, 562 str.

Celá desetiletí sleduji vědeckou činnost makedonského literárního historika, teoretika a kritika Milana Gjuričinova, autora mj. knih *Vreme i izraz* (1956), *Prisutnosti* (1963), *Makedonski pisatelii* (1969), *Opreduvanja* (1969), *Kritički svedoštva za novata makedonska literatura* (1976), *Sovremena makedonska kniževnost* (1983), *Proniknuvanja* (1986), *Pred pragot na idninata* (1991) a některé další.

V uvedených knihách i v řadě dalších studií, statí a referátů provedl Milan Gjuričinov pronikavé teoretické, literárně historické a filozofické analýzy a komparace, na jejichž základě hledal a odhalil analogie, prameny, příklady nebo dokonce „napodobování“ cizích vzorů.

V recenzované knize se sice autorův zájem rozdělil dosti rovnoměrně mezi poezii a prózu, přece jen však se mi zdá, že v makedonské poezii má své „miláčky“ (Kosta Racin, Mateja Matevski). Gjuričinov v uvedené knize (jejíž zkrácená varianta vyšla srbsky v roce 1988) odhalil, vymezil a definoval mj. úlohu makedonské lidové slovesné tvorby ve vývoji makedonského básnického jazyka tak, že „u *Makedonců není lidová básnická tvorba předchůdkyní psané literatury a individuální umělecké tvorby jako tomu bylo u velkého počtu národů*“, nýbrž že je to „výraz a potvrzení staleté a autochtonní tvůrčí aktivity, souběžné a blízké psané poezii“. Jak napsal Kosta Racin, v jehož básnické tvorbě je výrazně přítomna lidová slovesnost, „*plseň je v Makedonii její modlitbou, zrcadlem její duše a jejím povzdechem*“.

Milan Gjuričinov přesvědčivě dokazuje, že makedonská poezie, která uskutečnila svůj „*urychlený estetický vývoj*“ po roce 1945, se již v polovině padesátých let stala nedílnou součástí poválečného jugoslávského meziliterárního společenství a evropského literárního procesu.

Výklady M. Gjuričinova o životě a díle poválečných makedonských autorů a o jednotlivých vývojových fázích makedonské literatury tvoří určité medailony, portréty a kritické studie, encyklopedická hesla a zároveň snadno zvládnutelné studijní texty. To je výrazná studijní funkce knihy, kterou měl jistě na mysli zkušený pedagog Gjuričinov. Jasně definoval svá stanoviska, své názory a soudy. Dovede odhalit nejtrvalejší konstanty makedonské literatury, uml' objasnit svoje originální pohledy na díla a autory. Daří se mu objevit skryté vztahy a souvztažnosti v básni, zdůraznit její myšlenku a poselství. Je výborným znalcem básnického jazyka, který dovede dešifrovat

jeho skryté významy a znění a zvláště pak skutečné umělecké hodnoty básně nebo literárního díla.

Milan Gjurčinov se velmi dobře a bezpečně orientuje v současné světové literární vědě. Své výklady zařazuje do širšího rámce evropské komparatistiky. Ví, co znamená literárně historická kontinuita, co je to globální a aktuální literární a obecně kulturní dědictví, co je živá a tvořivá tradice. Dovede se vyjádřit lapidárně, přesně, mimořádně srozumitelně i o nejsložitějších otázkách.

Gjurčinovova *Nová makedonská literatura* je syntézou, kompletním literárním průvodcem, v němž jsou zhodnoceni autoři, díla, literární generace a období jak z oblasti krásné literatury, tak také dramatiky a literární kritiky. Autor neopomněl pojednat rovněž o některých autorech albánské a turecké národnosti v Makedonii. Z jeho práce tak vyplývá, že současná makedonská, albánská a turecká literatura v Makedonii tvoří zajímavé, svérázné, avšak zcela přirozené a logické meziliterární a obecně kulturní společenství. Je to bohatě informativní, instruktivní a vědecká příručka pro každého, kdo se zabývá literaturou. Je učebnicí pro každého žáka nebo studenta, pramenem poučení pro všechny mladé a talentované lidi, kteří se vydali na cestu literárních kritiků, teoretiků a vykladačů psaného slova.

Svou literárně kritickou a literárně historickou studii autor ilustruje a dokumentuje v druhém svazku. Přitom není bezvýznamný fakt, že oba svazky jsou pojaty do jedné knihy. Je to logické, pro čtenáře praktické a psychologicky přijatelné.

Milan Gjurčinov se ovšem podle našeho názoru vyhnul výkladu děl některých tzv. sporných autorů. V knize mi např. chybí pojednání o Venku Markovském (1915 - 1988), který patřil k zakladatelům poválečné makedonské literatury. Jeho dílo v žádném případě nelze přehlédnout jen proto, že V. Markovski v polovině šedesátých let emigroval do Bulharska, začal psát proti své vlasti a v bulharštině. Bez ohledu na jeho politické názory a postoje (vždyť např. Ezra Pound byl stoupencem Mussoliniho režimu a velký básník William Butler Yeats sympatizoval s fašistickou ideologií) je třeba básnické dílo V. Markovského zhodnotit a přisoudit mu v obou národních literaturách - makedonské a bulharské - místo, které jako tzv. dvojdomému tvůrci náleží. Naopak mi vadí, že M. Gjurčinov pojal do své knihy N. J. Vapčarova, který podle našeho názoru patří výhradně do dějin bulharské literatury. Bylo by možné o něm diskutovat jako o dvojdomém autorovi.

Zdá se mi, že překladaťel resumé do angličtiny neměl ponětí o literatuře ani o takových tvůrcích, jako je např. A. Gide nebo W. Faulkner, neboť neví, jak se skutečně píšou. Proto je přepisuje foneticky. To už je však „vada na kráse“, za kterou autor knihy *Nová makedonská literatura* nemůže.

Ivan Dorovský